

הַאֱלֹהִים שְׁנַמְסֵר בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שמות י) וּמָטָה הַאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְזֶה הַמָּטָה שְׁנֹכְרָא עָרַב שִׁבְתָּ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְחִקּוּק בּוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַחִקּוּק הַקְּדוֹשׁ, וּבְזֶה חֲטָא בְּסַלַע, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסַּלַע בְּמָטָהוּ פְעַמִּים. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, לֹא לָזֶה נִתְּתִי לָךְ אֶת הַמָּטָה שְׁלִי, חֲיִיךָ לֹא יִהְיֶה בְּיָדְךָ מִכָּאן וְהִלְאָה.

מִיד - וַיִּרְדּוּ אֵלָיו בְּשִׁבְטֵי (שמואל ב-ב ט), בְּדִין הַקְּשָׁה, וַיְגַזֵּל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמְּצָרִי. שְׁמֵהּ שְׁעָה הִיא נִמְנַע מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְעוֹלָמִים. וַיִּהְרַגְהוּ בַחֲנִיתוֹ - עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁהִכָּה בְּמָטָה הִיא מֵת וְלֹא נִכְנַס לְאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה, וְנִמְנַע הָאוֹר הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל.

(שם) מִן הַשְּׁלֹשִׁים - הַכִּי נִכְבַּד, אֵלּוֹ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה עֲלִיוֹנִים שְׁנִטְלָ מֵהֶם וְהַשְּׁפִיעַ לְמָטָה, וּמֵהֶם הוּא הִזָּה לֹקַח וּמִתְקַרֵּב.

וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָא - הֵם הָיוּ בָּאִים אֵלָיו וְנוֹתְנִים לוֹ בְּרִצּוֹן הַלֵּב, וְהוּא לֹא הָיָה בָא אֲלֵיהֶם. וְאֵף עַל גַּב שְׁלֹא נִכְנַס בְּמִנְיָן וְהַחֲשׁוֹן שְׁלֵהֶם, (שם) וַיִּשְׁמְהוּ דָּוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ. שְׁלֹא נִפְרַד מֵלוֹחַ לְבוֹ לְעוֹלָמִים. אֵין לָהֶם פְּרוּד לְעוֹלָמִים. דָּוִד שָׁם לְבוֹ אֵלָיו, וְהוּא לֹא לְדָוִד, מִשּׁוֹם שֶׁהַתְּשַׁבְּחוֹת וְהַשִּׁירִים וְהַתְּהִלִּים שֶׁהִלְבֵּנָה עוֹשָׂה לְשִׁמְשׁ, הִיא מוֹשַׁכֵּת אוֹתוֹ אֵלֶיהָ שִׁיְהִיָּה דִּירוֹ עִמָּהּ, וְזֶהוּ וַיִּשְׁמְהוּ דָּוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ.

נִפְּלוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי אַבָּא לְפָנָיו. בֵּין כֶּף וְכֶף לֹא רָאוּ אוֹתוֹ. קָמוּ וְהִסְתַּפְּלוּ לְכָל הַצְּדָדִים וְלֹא רָאוּ אוֹתוֹ. יָשְׁבוּ וּבְכוּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר זֶה עִם זֶה. אַחַר שְׁעָה אָמַר רַבֵּי אַבָּא, וְדַאי זֶה שְׁשִׁנְיוֹ, שְׁצַדִּיקִים הוֹלְכִים וְדַכְרֵי תוֹרָה

וּמָטָה הַאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְדָא אִיהוּ מָטָה דְאַתְבְּרִי עָרַב שִׁבְתָּ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְחִקּוּק בֵּיהּ שְׁמָא קְדִישָׁא גְּלִיפָא קְדִישָׁא וּבִהָאִי חָב בְּסַלַע כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסַּלַע בְּמָטָהוּ פְעַמִּים. אָמַר לִיהּ קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִשָּׁה לָא יִהְיִית לָךְ מָטָה דִּילִי לְהָאִי, חֲיִיךָ לֹא יִהְיֶה בְּיָדְךָ מִכָּאן וְהִלְאָה.

מִיד וַיִּרְדּוּ אֵלָיו בְּשִׁבְטֵי בְּדִינָא קְשָׁא (שמואל ב טג) וַיְגַזֵּל אֶת הַחֲנִית מִיַּד הַמְּצָרִי. דְמָהִיא שְׁעָתָא אֲתַמְנַע מִנִּיהּ וְלֹא הָוָה בְּיָדֵיהּ לְעֹלָמִין. וַיִּהְרַגְהוּ בַחֲנִיתוֹ. עַל הַהוּא חוֹבָא דְמַחָא בְּהוּא מָטָה, מֵת וְלֹא עָאֵל לְאַרְעָא קְדִישָׁא וְאַתְמַנַּע נְהוּרָא דָא מִיִּשְׂרָאֵל. (שם) מִן הַשְּׁלֹשִׁים הַכִּי נִכְבַּד, אֵלִין שְׁלֹשִׁים שָׁנָה עֲלִיָּין דְאִיהוּ נְטִיל מְנַהוֹן וְאַנְגִיד לְתַתָּא, וּמִנִּיְהוּ אִיהוּ הָוָה נְטִיל וְאַתְקַרֵּב.

וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָא, אֲנוּן הוּוּ אֲתִיאַן לְגַבִּיהּ וַיִּהְבֵּי לִיהּ בְּרַעוּתָא דְלִבָּא, וְאִיהוּ לֹא הוּי אֲתִי לְגַבִּיהוֹן. וְאֵף עַל גַּב דְלָא עָאֵל בְּמִנִּינָא וְחוֹשְׁבֵנָא דְלַהוֹן, (שמואל ב טג) וַיִּשְׁמְהוּ דָּוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ. דְלָא אֲתַפְּרַשׁ מְלוּחָא דְלִבִּיהּ (דף טז ע"א) לְעֹלָמִין. לִית פִּירוּדָא לְהוֹן לְעֹלָמִין. דָּוִד שָׁם לִיהּ לִבִּיהּ וְאִיהוּ לָאוּ לְדָוִד. בְּגִין דְתוֹשְׁבַחְוֹן וְשִׁירִין וְרַחֲמִין דְסִיְהִירָא עֲבִיד לְשִׁמְשָׁא, אִיהִי מְשִׁיכַת לִיהּ לְגַבִּיהּ לְמַהוּי דִּירוּיָהּ בְּהַדָּה. וְדָא אִיהוּ וַיִּשְׁמְהוּ דָּוִד אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ.

נִפְּלוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי אַבָּא קָמִיהּ. אַדְהִכִּי וְהִכִּי לֹא חָמוּ לִיהּ. קָמוּ וְאַסְתַּפְּלוּ לְכָל סְטָרִין וְלֹא חָמוּ לִיהּ. יָתְבוּ וּבְכוּ וְלֹא יָכְלוּ לְמַלְלָא דָא לְדָא. לְבַתָּר שְׁעָתָא אָמַר רַבֵּי אַבָּא וְדַאי הָא דְתַנְיָנָן דְבְּכָל אַרְחָא דְצַדִּיקָיָא אֲזַלִּין וּמִילִי דְאוּרִייתָא בִּינִיְהוּ,

דַּאֲנוּן זַפְאִין דְּהֵהוּא עֲלָמָא אֲתִיָּאן לְגַבִּיהוּן. וְדַאי דָּא הוּא רַב הַמְנוּנָא סָבָא דְאַתָּא לְגַבְּן מֵהֵהוּא עֲלָמָא לְגַלְאָה לֶן מַלְיִן אֵלִין, וְעַד לָא נִשְׁתַּמּוּדַע בֵּיהּ אָזַל לִיָּה וְאַתְפְּסִי מִיָּנָן. קָמוּ וְהוּוּ בָּעוּ לְמַטְעֵן לְחַמְרֵי וְלֹא אָזְלוּ, בָּעוּ לְמַטְעֵן וְלֹא אָזְלוּ. דְּחִילוּ וְאַנְחוּ לֹון לְחַמְרֵי. וְעַד יוּמָא הוּוּ קָרָאן לְהֵהוּא אֲתֵר, דּוּף דְּחַמְרֵי.

בִּינֵיהֶם, שְׂאוֹתָם צְדִיקִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם בָּאִים אֲלֵיהֶם. וְדַאי זֶה הוּא רַב הַמְנוּנָא הַזֶּקֶן שֶׁבָּא אֵלֵינוּ מִן הָעוֹלָם הַהוּא לְגַלוּת לָנוּ אֵת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְטָרַם הַפְּרִנּוּהוּ, הַלֵּךְ לוֹ וְהִתְכַּסֶּה מֵעַמּוּנוּ. קָמוּ, וְהִיוּ רוֹצִים לְרַכֵּב עַל הַחֲמוּרִים וְלֹא הִלְכוּ. רָצוּ לְרַכֵּב וְלֹא הִלְכוּ. פָּתְדוּ וְהִנִּיחוּ אֵת הַחֲמוּרִים. וְעַד הַיּוֹם הִיוּ קוֹרְאִים לְאוֹתוֹ הַמְקוּם מְקוּם הַחֲמוּרִים.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ וְגו' כְּמָה הוּא טָבָא עֲלָאָה וַיִּקְרָא דְזַמִּין קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַעַבְד גַּבִּי בְּנֵי נִשְׂא לְאֲנוּן זַפְאִין עֲלָאִין דְּחִלִּי חֲטָאָה דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא כַּד עֲאֵלִין לְהֵהוּא עֲלָמָא. טוֹבָךְ לָא כְּתִיב אֱלֹא רַב טוֹבָךְ. וּמָאן אִיהוּ (תהלים קמה) זְכַר רַב טוֹבָךְ יִבִּיעוּ. וְדָא אִיהוּ עֲנוּגָא דְחִיִּין דְּנִגְדִין מֵעֲלָמָא דְאַתִּי לְגַבִּי חִי עֲלָמִין דְּאִיהוּ זְכַר רַב טוֹבָךְ. וְדַאי אִיהוּ (ישעיה

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ וְגו'. כְּמָה הוּא הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן וְהַנִּכְבָּד שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְבַנְי אָדָם לְאוֹתָם צְדִיקִים עֲלִיוֹנִים יְרָאִי חֲטָא שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, כְּשֶׁנִּכְנָסִים לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. לֹא כְּתוּב טוֹבָךְ, אֱלֹא רַב טוֹבָךְ. וּמִי הוּא? (שם קמה) זְכַר רַב טוֹבָךְ יִבִּיעוּ. וְזֶהוּ עֲנֵג הַחַיִּים שֶׁשׁוֹפְעִים מִהָעוֹלָם הַבָּא לְחֵי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא זְכַר רַב טוֹבָךְ. וְדַאי הוּא (ישעיה טז) וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְגו'.

הוּ מָה רַב טוֹבָךְ, הָכָא אֲגַלִּיף רְזָא דְחַכְמָתָא וְכַל רְזִין אֲתַפְּלִילוּ הָכָא, מ"ה, כְּמָה דְאַתְמַר. רַב דָּא אֵילָנָא ר"ב וְתַקִּיף. בְּגִין דְּאִית אֵילָנָא אֲחֵרָא זוּטָא מַנִּיה, וְדָא הוּא רַב וְאַעִיל לִיָּה בְרוּם רְקִיעִין. טוֹב"ךְ דָּא אוּר דְאַתְבְּרִי בְיוּמָא קַדְמָאָה. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ בְּגִין דְּגַנִּיזוּ לִיָּה לְצְדִיקֵיָּא בְּהֵהוּא עֲלָמָא.

עוֹד מָה רַב טוֹבָךְ, כָּאן נִחְקַק סוּד הַחֲכָמָה, וְכַל הַסּוּדוֹת נִכְלָלוּ כָּאן. מ"ה - כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. רַב - זֶה הָעֵץ גְּדוֹל וְחֲזָק, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֵילָן אַחֵר קָטָן מִמֶּנּוּ, וְזֶה הוּא גְּדוֹל וּמְכַנִּיסוֹ לְרוּם הַרְקִיעִים. טוֹב"ךְ - זֶה הָאוּר שֶׁנִּבְרָא בְיוֹם הַרְאִשׁוֹן. אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ - מִשׁוּם שֶׁגִּנְזוּ אוֹתוֹ לְצְדִיקִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

פְּעַלְתָּ דָּא גֵן עֵדֵן עֲלָאָה. דְּכְתִיב, (שמות טו) מְכוּן לְשַׁבְתָּךְ פְּעַלְתָּ יי, וְדָא הוּא פְּעַלְתָּ לְחוּסִים בְּךָ. (בראשית מו ע"ב) נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם דָּא גֵן עֵדֵן דִּלְתַתָּא דְכָל צְדִיקֵיָּא תַּמָּן קִיָּמי בְרוּחָא, דְאַתְלַבֵּשׁ בְּלָבוּשׁ יָקָר, כְּגוֹנָא וְדִיּוֹקְנָא דְהֵאִי עֲלָמָא, וְדָא אִיהוּ נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם, בְּהֵהוּא דִּיּוֹקְנָא דְבְּנֵי אָדָם דְּהֵאִי עֲלָמָא,

פְּעַלְתָּ - זֶה גֵן הָעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן, שֶׁכְּתוּב (שמות טו) מְכוּן לְשַׁבְתָּךְ פְּעַלְתָּ ה'. וְזֶהוּ פְּעַלְתָּ לְחוּסִים בְּךָ. נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם - זֶה גֵן הָעֵדֵן שֶׁלְמַטָּה שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים עוֹמְדִים שָׁם בְּרוּחַ, שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בְּלָבוּשׁ צוּרָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה,

יָקָר כְּצוּרָה וְדִיּוֹקְנָן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם, בְּאוֹתָהּ